

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/222/195/94

- **STOSUNEK DO ROZWIĄZANIA PARLAMENTU**
 - **RESORTY PREZYDENCKIE**
 - **WETOWANIE USTAW**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

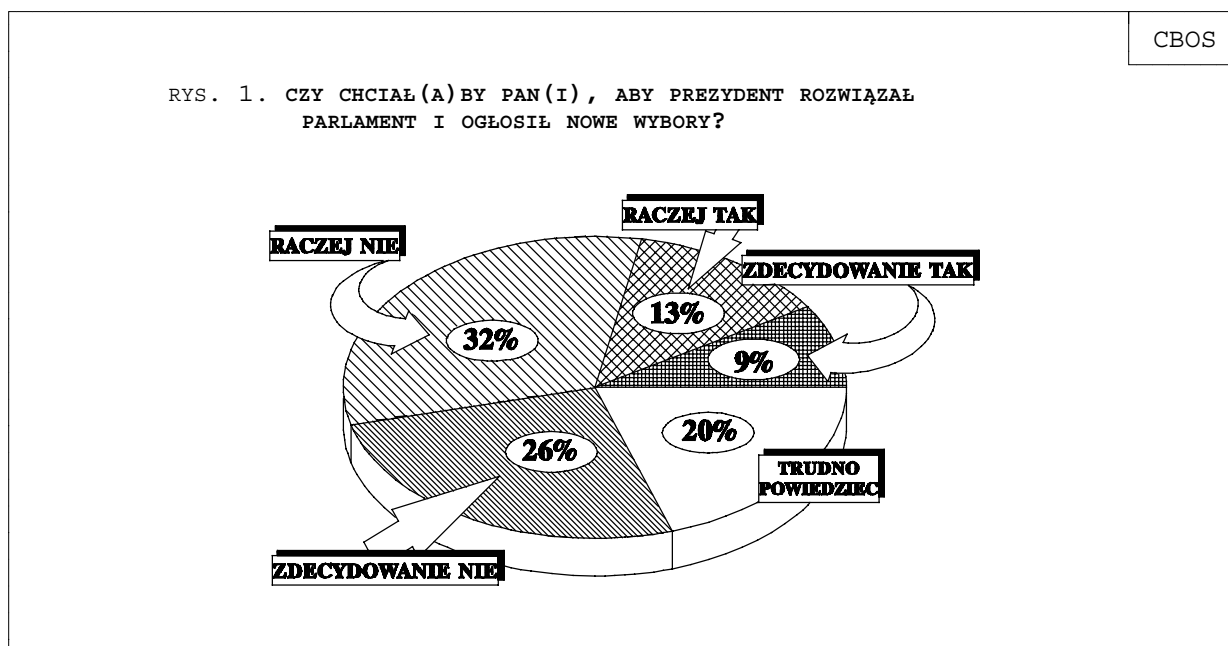
Prezydenckie weto w sprawie ustawy podatkowej i zapowiedź podobnej decyzji w kwestii ustawy o płacach w sferze budżetowej powodują pojawienie się spekulacji - zdementowanych przez samego Lecha Wałęsę - na temat ewentualnego rozwiązania Sejmu z powodu nieuchwalenia budżetu państwa. Po wniesieniu do Sejmu przez rząd autopoprawki do budżetu, przewidującej stawki podatkowe takie jak w ustawie, którą prezydent zawetował, a następnie skierował do Trybunału, uważa się, że wzrasta ryzyko zawetowania ustawy budżetowej przez prezydenta.

Kolejna sporna sprawa, w którą zaangażowany jest Lech Wałęsa, to powołanie nowego szefa Ministerstwa Obrony Narodowej. Kwestie związane z ostatnimi działaniami prezydenta były tematem grudniowego badania¹.

Czy prezydent powinien rozwiązać parlament?

Ponad połowa respondentów jest obecnie przeciwna rozwiązaniu parlamentu przez prezydenta i ogłoszeniu nowych wyborów. Takie posunięcie Lecha Wałęsy zaakceptowałyby natomiast co piąty badany.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (55) zrealizowano w dniach 2-6 grudnia '94 na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1164).

Do rozwiązania parlamentu najprawdopodobniej jednak nie dojdzie, gdyż - jak stwierdził sam prezydent - obecnie "Nie ma komu oddać władzy". Być może społeczeństwo podziela w większości ten pogląd, gdyż spośród potencjalnych elektoratów partii opozycyjnych (zarówno zasiadających w parlamencie, jak i należących do opozycji pozaparlamentarnej) tylko przyszli wyborcy Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform w większości (59%) chcieliby rozwiązania Sejmu i ogłoszenia nowych wyborów. Pozostałe osoby, zamierzające wziąć udział w przyszłych wyborach do Sejmu i Senatu, skłaniają się raczej ku zachowaniu *status quo* (odpowiednio wyborcy Sojuszu Lewicy Demokratycznej w 84% opowiadają się przeciwko rozwiązaniu parlamentu i nowym wyborom, Polskiego Stronnictwa Ludowego - 74%, Porozumienia 11 Listopada - 67%, Unii Wolności - 63%, Konfederacji Polski Niepodległej - 60%) lub mają w tej kwestii opinie podzielone (potencjalny elektorat Przymierza dla Polski i Sekretariatu Ugrupowań Centroprawicowych). Może też po prostu ludzie są zmęczeni kolejnymi wyborami i przekonani, że niewiele one zmieniają.

Za rozwiązaniem parlamentu i ogłoszeniem nowych wyborów opowiadają się najczęściej ankietowani deklarujący prawicowe poglądy polityczne², jednak aż połowa tej grupy nie zaakceptowałaby takiego posunięcia Lecha Wałęsy. Znacznie więcej przeciwników rozwiązania parlamentu jest wśród osób o poglądach centrowych i lewicowych (V Cramera równe 0.26).

Decyzja prezydenta o rozwiązaniu parlamentu z największym poparciem spotkałaby się wśród tych, którzy darzą Lecha Wałęsę zaufaniem³.

Tabela 1

w procentach

Czy chciał(a)by Pan(i), aby prezydent rozwiązał parlament i ogłosił nowe wybory?	Stosunek do Lecha Wałęsy:		
	zaufanie	obojętność	nieufność
Tak	47	27	24
Nie	40	54	49
Trudno powiedzieć	13	19	27

Połowa badanych, którzy do osoby prezydenta podchodzą z obojętnością lub nieufnością, nie zaaprobowałaby rozwiązania przez niego parlamentu i ogłoszenia nowych wyborów.

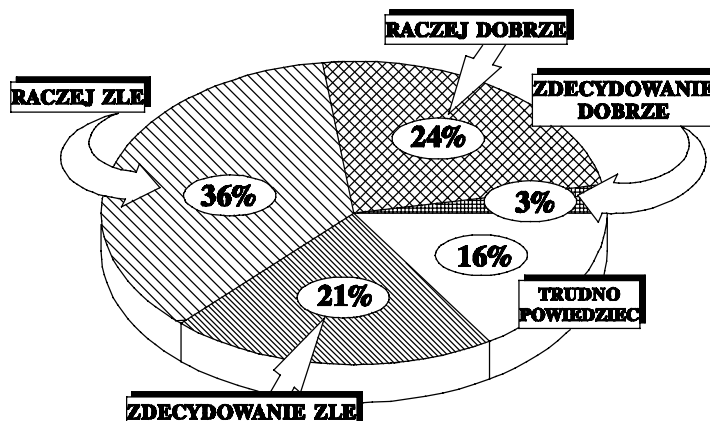
Ocena działalności prezydenta Lecha Wałęsy

Obecnie ponad połowa (57%) badanych ocenia, że prezydent Lech Wałęsa źle wywiązuje się ze swoich obowiązków. Jego działalność aprobuje nieco ponad jedna czwarta ankietowanych (27%).

² Por. tabele aneksowe.

³ Por. komunikat o zaufaniu do polityków w grudniu.

RYS. 2. CZY, PANA (I) ZDANIEM, PREZYDENT LECH WAŁĘSA DOBRZE
CZY TEŻ ŹLE WYKONUJE SWOJE OBOWIĄZKI?

Stosunek do działalności prezydenta wyznaczają przede wszystkim poglądy polityczne badanych (V Cramera równe 0.28) oraz ich preferencje wyborcze w przyszłych wyborach. Ocena działalności prezydenta jest niezależna od wykształcenia respondentów i ich przynależności do kategorii społeczno-zawodowych, słabiej też - niż z poglądami politycznymi badanych - związana jest z ich sytuacją materialną (V Cramera równe 0.07). Osoby oceniające swoje warunki materialne jako dobre częściej (35%) niż ci, którzy postrzegają je jako złe (24%), pozytywnie oceniają działalność prezydenta.

Tabela 2

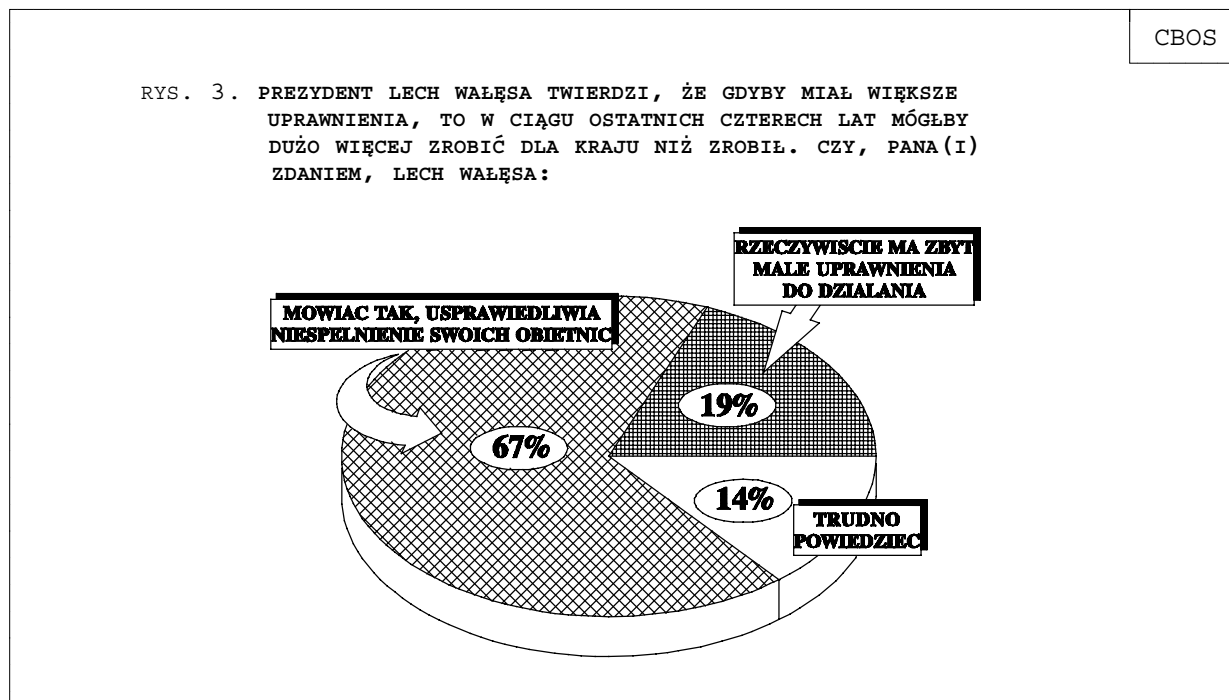
w procentach

Deklarowane poglądy polityczne	Czy prezydent Lech Wałęsa wykonuje dobrze czy źle swoje obowiązki?		
	dobrze	źle	trudno powiedzieć
Lewica	9	86	6
Centrum	30	57	14
Prawica	51	38	11
Trudno powiedzieć	18	54	28

Aprobujący obecną działalność Lecha Wałęsy wywodzą się najczęściej z elektoratu NSZZ "S" (17%), PSL (15%) i UD (13%).

Uprawnienia prezydenta

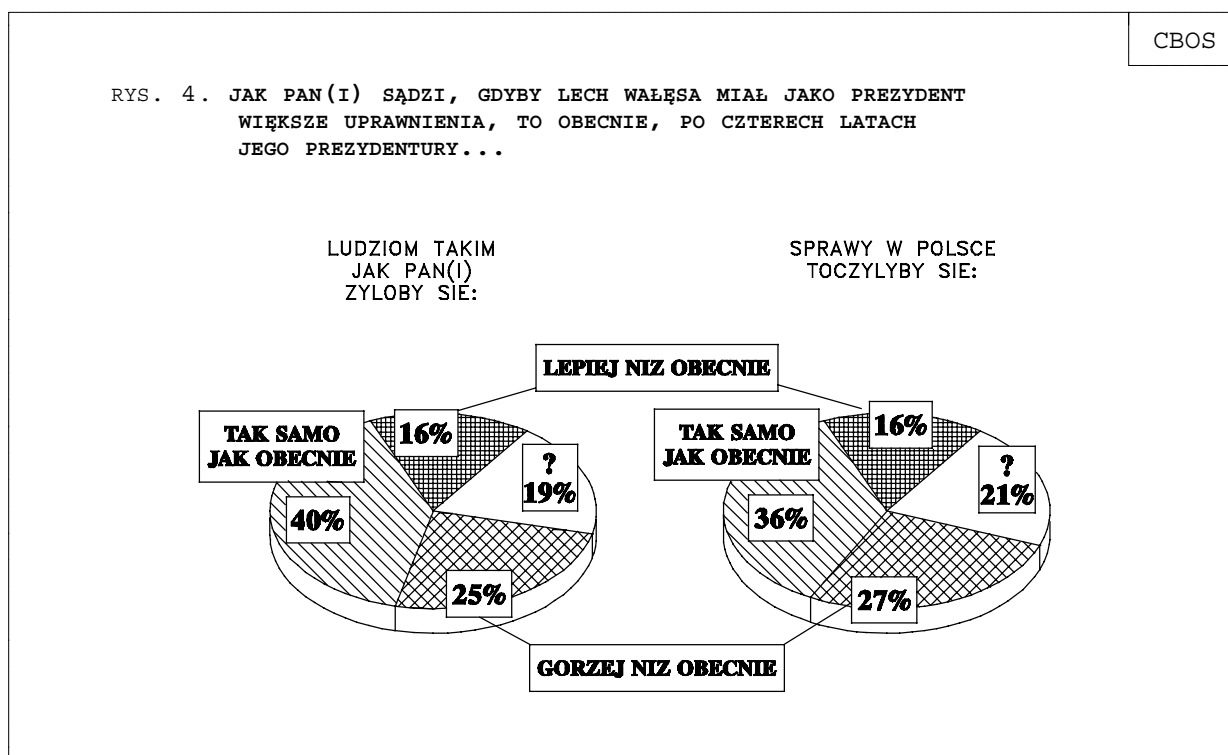
Prezydent Lech Wałęsa twierdzi, że gdyby miał większe uprawnienia, to w ciągu ostatnich czterech lat mógłby dużo więcej zrobić dla kraju niż zrobił. Z opinią, że prezydent mówiąc tak usprawiedliwia niespełnienie swoich obietnic, zgodziło się dwie trzecie ankietowanych. Co piąty badany uważa natomiast, że Lech Wałęsa rzeczywiście ma zbyt małe uprawnienia do działania.

Z poglądem, że prezydent ma zbyt małe uprawnienia, zgadza się 39% respondentów o poglądach prawicowych i co piąty określający swoje poglądy jako centrowe. Przeciwnego zdania jest 90% lewicy, ale także trzy czwarte centrum i ponad połowa prawicy. Ogólnie można więc skonstatować, że działalność Lecha Wałęsy jest oceniana krytycznie przez większość społeczeństwa, i przez respondentów o różnych opcjach politycznych, a zwolennicy jego

poczynań wywodzą się przede wszystkim z grup społecznych określających swoje poglądy jako prawicowe.

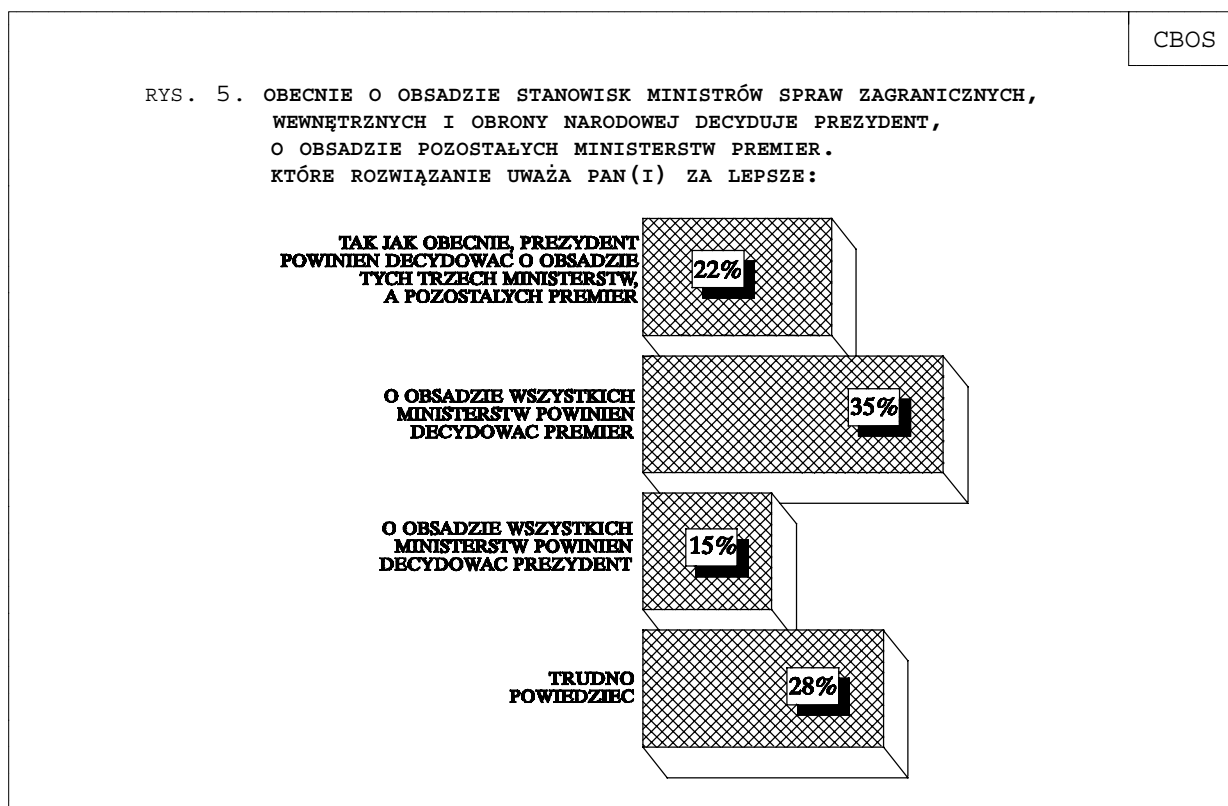
Największa grupa badanych uważa, że większe niż obecne uprawnienia Lecha Wałęsy jako prezydenta nie zmieniłyby w ciągu czterech lat jego prezydentury ani obecnego poziomu życia ludzi (40%), ani biegu spraw w Polsce (36%). Jedna czwarta ankietowanych jest zdania, że gdyby prezydent miał większe uprawnienia, obecnie sytuacja w obu przypadkach byłaby gorsza (odpowiednio 25 i 27%), natomiast co szósty respondent sądzi, że ogólnie byłoby lepiej niż obecnie (16%).

Konsekwentnie jedna trzecia respondentów o poglądach prawicowych jest skłonna przypuszczać, że gdyby prezydent miał większe uprawnienia, to ludziom żyłoby się lepiej, lepiej też toczyłyby się sprawy w Polsce. Taki sam odsetek prawicy jest zdania, że zwiększenie uprawnień prezydenta nie zmieniłoby ani sytuacji kraju, ani obywateli.

Pogląd na znaczenie zakresu uprawnień prezydenckich dla skutków jego działalności związany jest z deklarowanym zaufaniem do Lecha Wałęsy. Respondenci mający zaufanie do prezydenta są zdania, że gdyby jego uprawnienia były większe, to w życiu ludzi i sprawach kraju nie nastąpiłyby zmiany albo też byłyby to zmiany na lepsze (odpowiednio 76% i 74%). Osoby nie darzące prezydenta zaufaniem wyrażają opinię, że zwiększenie jego uprawnień albo spowodowałoby pogorszenie sytuacji ludzi i kraju, albo nic by nie zmieniło (odpowiednio 81% i 79%). Można stąd wnosić, że ten aspekt oceny działalności prezydenta w większym stopniu wyznaczają osobiste sympatie do Lecha Wałęsy niż znaczenie, jakie badani przywiązują do uprawnień prezydenckich.

Obecnie o obsadzie stanowisk ministrów spraw zagranicznych, wewnętrznych i obrony narodowej faktycznie przesądza prezydent, a pozostałych - premier. Taki podział kompetencji akceptuje co piąty ankietowany (22%). Nieco więcej respondentów uważa, że o obsadzie wszystkich ministerstw powinien decydować premier (35%), natomiast najmniejsze poparcie zyskał pogląd, by o obsadzie wszystkich ministerstw decydował prezydent (15%).

Opinie respondentów o tym, kto powinien decydować o obsadzie stanowisk ministrów silniej powiązane są z ich poglądami politycznymi (V Cramera równe 0.26) i stosunkiem do obecnego rządu (V Cramera równe 0.18) niż z cechami położenia społecznego badanych. Nie wykazują natomiast związku z sytuacją materialną ankietowanych oraz słaby związek z miejscem zamieszkania i wykształceniem. Zwolennicy przekazania premierowi wszystkich decyzji dotyczących obsadzania stanowisk ministrów najczęściej mieszkają na wsi (36%) i w miastach do 20 tys. mieszkańców (46%), a zwolennicy pozostawienia prezydentowi dotychczasowych uprawnień (23%) lub rozszerzenia jego kompetencji decyzyjnych (20%) wywodzą się z wielkich miast (pow. 501 tys. ludności).

Wraz ze wzrostem wykształcenia rośnie odsetek zwolenników obecnego podziału kompetencji między premiera i prezydenta oraz odsetek zwolenników przekazania wszystkich kompetencji premierowi. Idea skupienia wszystkich decyzji związanych z tworzeniem gabinetu ministrów w rękach prezydenta zyskuje najmniejsze poparcie wśród osób z wyższym wykształceniem.

Ponad połowa respondentów o orientacji lewicowej i dwie piąte badanych o poglądach centrowych to zwolennicy rozszerzenia kompetencji decyzyjnych premiera. Istniejący porządek w największym stopniu akceptuje prawica. Jednocześnie jest ona wyraźnie podzielona na zwolenników rządów prezydenckich (29%) i jego przeciwników (28%).

Poglądy badanych na temat podziału kompetencji decyzyjnych między premiera i prezydenta łączą się także z oceną wywiązywania się prezydenta ze swoich obowiązków (V Cramera równe 0.28).

Tabela 3

w procentach

Obecnie o obsadzie stanowisk ministrów spraw zagranicznych, wewnętrznych i obrony narodowej decyduje prezydent, o obsadzie pozostałych ministerstw - premier. Które rozwiązanie uważa Pan(i) za lepsze:	Czy Lech Wałęsa wykonuje swoje obowiązki:		
	dobrze	źle	trudno powiedzieć
Tak jak obecnie, prezydent powinien decydować o obsadzie tych trzech ministerstw, a pozostałych premier	31	19	15
O obsadzie wszystkich ministerstw powinien decydować premier	18	47	22
O obsadzie wszystkich ministerstw powinien decydować prezydent	30	9	11
Trudno powiedzieć	21	24	52

Respondenci pozytywnie oceniający działalność prezydenta optują za dotychczasowymi jego uprawnieniami (31%) bądź rozszerzeniem jego kompetencji w tym zakresie (30%). Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że co piąty badany deklarujący dezaprobatę działalności prezydenta jest zdania, że należy pozostawić w gestii prezydenta obsadzanie stanowisk w Ministerstwie Obrony Narodowej, Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Poglądy na ten temat wiążą się także ze stosunkiem respondentów do obecnego rządu (V Cramera równe 0.18).

Tabela 4

w procentach

Obecnie o obsadzie stanowisk ministrów spraw zagranicznych, wewnętrznych i obrony narodowej decyduje prezydent. O obsadzie pozostałych ministerstw premier. Które rozwiązanie uważa Pan(i) za lepsze:	Stosunek do rządu:		
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy
Tak jak obecnie, prezydent powinien decydować o obsadzie tych trzech ministerstw, a pozostałych premier	24	17	25
O obsadzie wszystkich ministerstw powinien decydować premier	46	26	36
O obsadzie wszystkich ministerstw powinien decydować prezydent	11	16	19
Trudno powiedzieć	19	41	20

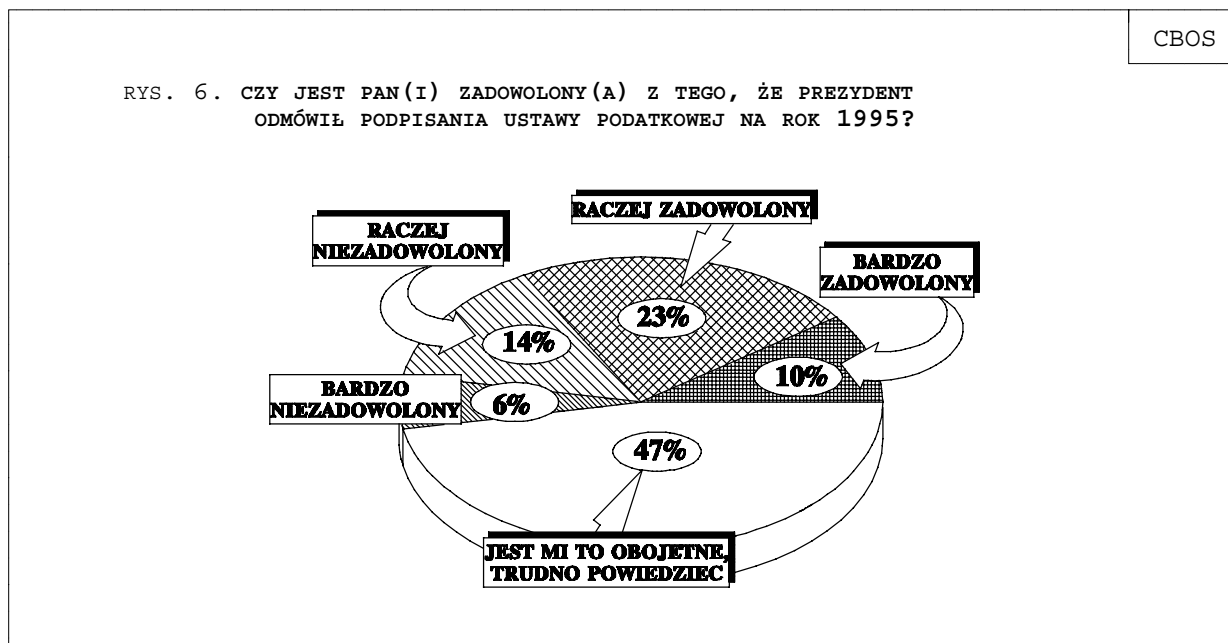
Przeciwnicy obecnego rządu w większym stopniu niż jego zwolennicy pozostawiliby prezydentowi jego dotychczasowe uprawnienia w obsadzaniu ministerstw lub przekazali mu wszystkie decyzje w tym względzie. Jednocześnie jedna czwarta zwolenników obecnego rządu aprobuje fakt, że o obsadzaniu trzech kluczowych ministerstw decyduje prezydent.

Związek opinii o obsadzaniu stanowisk ministrów z deklaracjami respondentów dotyczącymi stopnia zaufania, jakim darzą obu polityków, pozwala wysunąć przypuszczenie, że oprócz sympatii politycznych kierują się oni także "interesem kraju".

Tezę tę wydaje się potwierdzać fakt, że emocje, jakie wywołują politycy, mają ograniczony wpływ na poglądy badanych w tej kwestii. Co piąty respondent (20%) darzący zaufaniem Waldemara Pawlaka i 18% badanych deklarujących nieufność do Lecha Wałęsy wyraża pogląd, że stanowiska ministrów spraw wewnętrznych, zagranicznych i obrony narodowej powinny być obsadzone przez prezydenta. Skupienie decyzji dotyczących wszystkich ministerstw w rękach premiera aprobuje 27% deklarujących brak zaufania do osoby Waldemara Pawlaka i 25% darzących zaufaniem Lecha Wałęsę. Przeciwnego zdania (prezydent powinien obsadzać wszystkie stanowiska ministerialne) jest 14% wyrażających zaufanie do premiera i 9% deklarujących brak zaufania do prezydenta. Można stąd wnosić, że poglądy respondentów na temat podziału kompetencji w obsadzaniu stanowisk ministrów w większym stopniu związane są z funkcjami niż z konkretnymi osobami premiera i prezydenta.

Stosunek do prezydenckiego weta w sprawie ustawy podatkowej

Tydzień przed realizacją naszego badania prezydent odmówił podpisania ustawy podatkowej na rok 1995. Zadowolenie z tego faktu wyraża jedna trzecia respondentów, niezadowolenie zaś - co piąty badany. Prawie połowa ankietowanych deklaruje obojętność lub brak zdania w tej kwestii. Ta postawa badanych może wynikać z niedostrzegania bezpośrednich korzyści z weta dla siebie. Dla ankietowanych nie są również jasne, co wykażą dalsze analizy, motywy działania prezydenta.

Zadowolenie z weta prezydenta w sprawie ustawy podatkowej deklarują najczęściej osoby, które uważają, że Lech Wałęsa dobrze wykonuje swoje obowiązki oraz mający do niego zaufanie. Pozostali respondenci najczęściej nie są emocjonalnie zaangażowani w tę kwestię.

Tabela 5

w procentach

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że prezydent odmówił podpisania ustawy podatkowej na rok 1995?	Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Lech Wałęsa wykonuje swoje obowiązki:		
	dobrze	źle	trudno powiedzieć
Zadowolony	55	25	22
Trudno powiedzieć, jest mi to obojętne	32	48	69
Niezadowolony	13	27	9

Opinie ankietowanych w tej kwestii różnicują także deklarowane poglądy polityczne (V Cramera równe 0.25). Spośród badanych o orientacji prawicowej połowa popiera decyzję Lecha Wałęsy. Pozostałe osoby najczęściej nie mają zdania w tej kwestii, przy czym respondenci

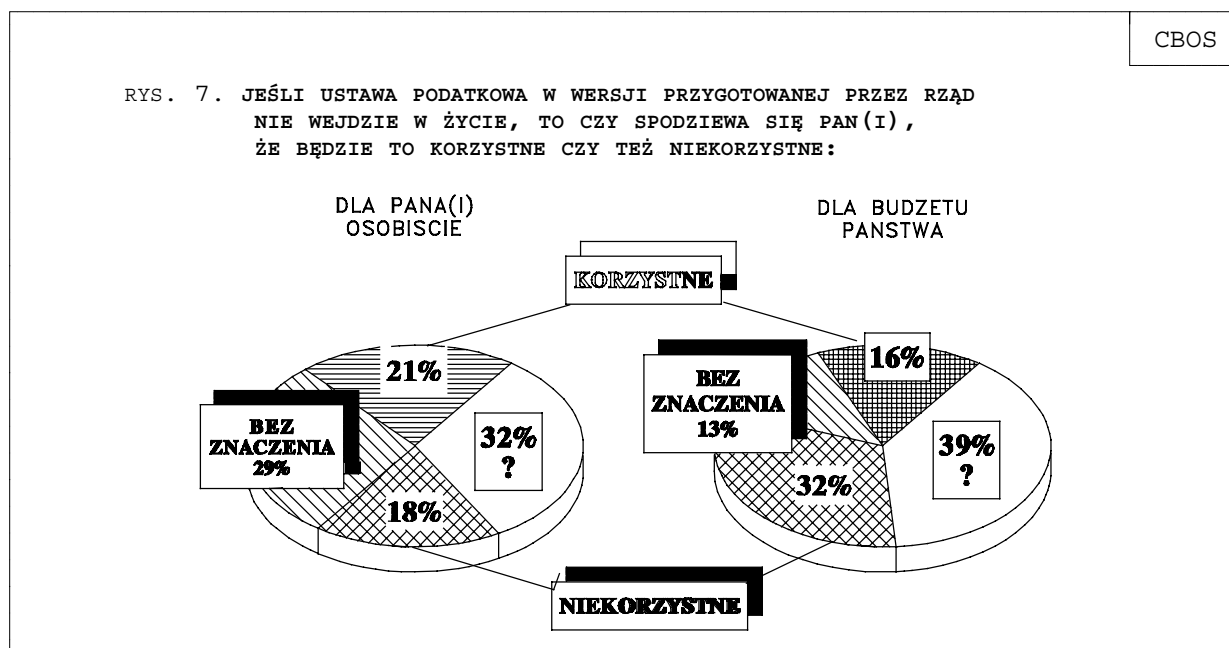
związani z lewicą najczęściej ze wszystkich wyrażają swoje niezadowolenie z takiej decyzji prezydenta. Takie zróżnicowanie opinii można tłumaczyć w różny sposób. Najważniejszą rolę odgrywają jednak sympatie i antypatie polityczne do prezydenta kojarzonego z prawą stroną sceny politycznej. Może także dawać o sobie znać podział na etatystów i liberałów ekonomicznych.

Daje się zaobserwować pewien słaby związek (V Cramera równe 0.09) stosunku do prezydenckiego weta z dochodami ankietowanych. Niezadowolenie z tego faktu najczęściej deklarują osoby, których miesięczny dochód na członka rodziny wynosi poniżej 1 250 000 złotych, natomiast należący do najwyższej grupy dochodowej (co najmniej 3 250 000 zł *per capita*) częściej niż inni aprobuje prezydenckie weto. Małą wyrazistość opisywanego związku można tłumaczyć tym, że dysponujemy danymi o dochodach *per capita* rodzin respondentów, a nie o zarobkach czy dochodzie do opodatkowania ich samych.

Decyzja Lecha Wałęsy w sprawie ustawy podatkowej zyskała największe poparcie wśród prywatnych przedsiębiorców (53%) oraz przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (42%), a więc osób, które zazwyczaj osiągają dochody wyższe niż przeciętne. Poparcie zwiększa się także wraz ze wzrostem wykształcenia badanych. Jak wiadomo w Polsce od pewnego czasu obserwujemy zjawisko rekompozycji cech statusu społecznego⁴, a więc m.in. coraz większego powiązania poziomu dochodów z poziomem wykształcenia jednostek.

Stosunek do prezydenckiego weta może być także efektem różnych prognoz ankietowanych, zarówno dotyczących sytuacji osobistej, jak i ogólnospołecznej. Według jednej trzeciej badanych, dla budżetu państwa będzie niekorzystne, jeśli ustawa podatkowa w wersji przygotowanej przez rząd nie wejdzie w życie (32%). Osobistych korzyści z tego, iż ustawa podatkowa nie wejdzie w życie, czyli powrotu do pierwotnych stawek podatkowych, spodziewa się co piąty respondent (21%). Dla prawie jednej trzeciej ankietowanych (29%) jest to fakt bez znaczenia, a prawie jedna piąta (18%) uważa go za niekorzystny.

⁴ Henryk Domański "Rekompozycja stratyfikacji społecznej i reorientacja wartości", referat wygłoszony na IX Ogólnopolskim Zjeździe Socjologicznym, Lublin, 27-30 czerwca '94.

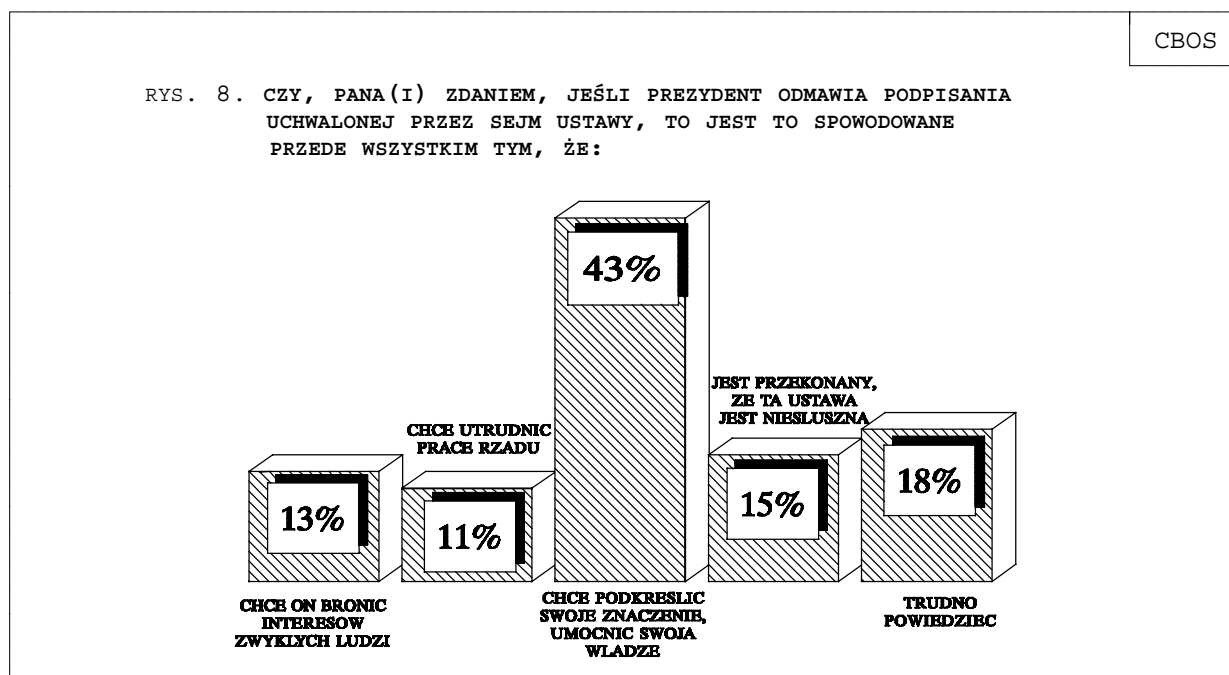
Zdania respondentów w tych kwestiach, co oczywiste, są silnie związane z ich stosunkiem do weta prezydenta w sprawie ustawy podatkowej. Związek ten jest nawet silniejszy w przypadku prognozowania własnej sytuacji niż budżetu państwa (V Cramera równe 0.43 i 0.34).

Na opinie badanych mają także wpływ ich poglądy polityczne, prawicowe lub lewicowe (w obu przypadkach V Cramera równe 0.20). Osoby identyfikujące się z prawicą najczęściej uważają, że zawetowanie przez prezydenta ustawy podatkowej będzie dla nich osobiście korzystne, przeciwnego zdania są natomiast osoby związane z lewicą. Związek między niewprowadzeniem w życie ustawy podatkowej (w wersji przygotowanej przez rząd) i sytuacją budżetu państwa nie jest już tak klarowny. Respondenci różnych orientacji politycznych najczęściej przewidują niekorzystne skutki dla budżetu państwa, opinie takie są jednak najczęstsze wśród osób o poglądach lewicowych.

Największymi optymistami co do skutków niewprowadzenia w życie tej ustawy wydają się osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek.

Prezydenckiemu wetu można przypisywać różne motywacje. Zdaniem ponad dwóch piątych respondentów, jeśli prezydent odmawia podpisania uchwalonej przez Sejm ustawy, to

chce przede wszystkim podkreślić swoje znaczenie, umocnić swoją władzę. Opinie wyjaśniające decyzje prezydenta jego przekonaniem o niesłuszności ustawy, chęcią obrony interesów zwykłych ludzi lub utrudniania pracy rządu są znacznie rzadsze.

Najlepsze intencje skłonne są przypisywać prezydentowi osoby, które deklarują zaufanie do Lecha Wałęsy. Natomiast ludzie nie ufający mu w większości uważają, że odmowa podpisania uchwalonej przez Sejm ustawy jest spowodowana głównie tym, że chce on podkreślić swoje znaczenie, umocnić swoją władzę.

Tabela 6

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, jeśli prezydent odmawia podpisania uchwalonej przez Sejm ustawy, to jest to spowodowane przede wszystkim tym, że:	Stosunek do Lecha Wałęsy:		
	zaufanie	obojętność	nieufność
Chce on bronić interesów zwykłych ludzi	23	15	4
Chce utrudnić pracę rządu	4	3	19
Chce podkreślić swoje znaczenie, umocnić swoją władzę	29	44	56
Jest przekonany, że ta ustawa jest niesłuszna	27	12	7
Trudno powiedzieć	17	25	14

Altruistyczne pobudki, czyli kierowanie się chęcią obrony interesów zwykłych ludzi oraz przekonaniem, że wetowana ustawa jest niesłuszna, najczęściej przypisują prezydentowi także osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne. W przeciwieństwie do nich badani o orientacji lewicowej w większości są przekonani, że Lechowi Wałęsie przyświeca jedynie chęć wzmocnienia swojej władzy (V Cramera równe 0.24).

Spośród osób, które pozytywnie odnoszą się do odmowy podpisania ustawy przez Lecha Wałęsę (chęć obrony interesów zwykłych ludzi oraz przekonanie, że ta ustawa jest niesłuszna), największa grupa zamierza poprzeć jego kandydaturę w przyszłorocznych wyborach prezydenckich (odpowiednio 35% i 28%). Natomiast badani wybierający dwie pozostałe odpowiedzi najczęściej stanowią potencjalny elektorat Aleksandra Kwaśniewskiego (po 22%).

★

★

★

Działalność Lecha Wałęsy częściej jest oceniana negatywnie niż pozytywnie. Wyjątkiem jest tylko weto w sprawie ustawy podatkowej. Aprobata działań prezydenta jest najczęstsza wśród badanych o prawicowych poglądach politycznych, najrzadsza natomiast wśród respondentów deklarujących poglądy lewicowe.

Opcje reprezentowane przez badanych pozwalają wyodrębnić dwie znaczące ich grupy. Z jednej strony są to osoby, które w nadchodzących wyborach prezydenckich najchętniej poparłyby Lecha Wałęsę, z drugiej - potencjalny elektorat Aleksandra Kwaśniewskiego⁵. Zwolennicy reelekcji Lecha Wałęsy w zdecydowanej większości są przekonani, że dobrze wykonuje on swoje obowiązki (88%). Oceniają oni także, iż prezydent podejmując decyzję o zawetowaniu jakiejś ustawy kieruje się przede wszystkim chęcią obrony interesów zwykłych ludzi (40%) lub przekonaniem, że ta ustawa jest niesłuszna (35%). Inną wizję prezydentury Lecha Wałęsy mają zwolennicy zastąpienia go przez Aleksandra Kwaśniewskiego. W większości negatywnie oceniają oni wykonywanie obowiązków prezydenckich przez Lecha Wałęsę (86%),

⁵ Por. komunikat o kandydatach na prezydenta.

a wetowaniu ustaw przez niego przypisują najczęściej takie motywacje, jak chęć utrudnienia pracy rządu (22%) i podkreślenia swojego znaczenia, umocnienia swojej władzy (22%).

W społeczeństwie podzielone są opinie, czy prezydent powinien mieć realny wpływ na skład Rady Ministrów czy też powinno to być całkowicie w gestii premiera. Badani o orientacji prawicowej oraz dobrze oceniający wypełnianie przez Lecha Wałęsę obowiązków prezydenckich skłaniają się ku akceptacji prezydenta aktywnego, wyposażonego w realną władzę wykonawczą. Pozostali częściej aprobuja wizję prezydenta, który "panuje, ale nie rządzi".

Na opinie respondentów we wszystkich kwestiach, związanych z działalnością prezydenta, mają wpływ przede wszystkim deklarowane przez nich poglądy polityczne, zdecydowanie mniejszy natomiast - cechy socjodemograficzne. Interesujące, że deklaracje poglądów politycznych nie są spójne z deklaracjami wyborczymi ankietowanych.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy chciał(a)by Pan(i), aby prezydent rozwiązał parlament i ogłosił nowe wybory?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	57	21	1159
Płeć				
Mężczyźni	24	58	18	552
Kobiety	19	57	24	607
Wiek				
do 24 lat	34	46	20	161
25-34	23	59	19	191
35-44	21	62	17	244
45-54	20	64	16	202
55-64	16	63	22	169
65 lat i więcej	18	48	34	191
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	61	23	442
Miasto do 20 tys.	23	58	19	137
od 21 do 100 tys.	28	51	22	240
101-500 tys.	21	61	18	189
501 tys. i więcej mieszk.	27	53	21	151
Region				
Północny	22	57	21	120
Zachodni	25	64	11	122
Środkowo-zachodni	17	64	18	174
Środkowy	26	48	26	200
Wschodni	15	66	19	159
Południowo-wschodni	20	60	20	184
Południowo-zachodni	25	48	27	201
Wykształcenie				
Podstawowe	20	51	30	454
Zasadnicze zawodowe	24	53	22	288
Średnie	22	67	11	343
Wyższe	22	69	9	74
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	17	74	9	59
Prac.umysł.niż.szczebła	23	68	9	100
Pracownicy fiz.- umysł.	24	57	19	66
Robotnicy wykwalifikowani	29	50	20	126
Robotnicy niewykwalifik.	26	53	21	68
Rolnicy	16	71	13	79
Prywatni przedsiębiorcy	33	55	12	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	17	56	27	383
Uczniowie i studenci	29	51	20	60
Bezrobotni	22	55	23	95
Gospodynie domowe i inni	19	50	31	72
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	19	61	20	331
1250 tys. - 1999 tys.	19	56	25	230
2000 tys. - 2749 tys.	21	55	24	329
2750 tys. - 3249 tys.	25	57	18	116
3250 tys. i powyżej	24	62	13	116
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	59	21	478
Średnie	22	57	22	500
Dobre	24	56	20	178
Zainteresowanie polityką				
Duże	28	63	9	120
Średnie	21	66	12	446
Małe lub żadne	20	50	30	593
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	53	28	90
Raz w tygodniu	24	55	21	646
Kilka razy w roku	20	60	19	312
W ogóle nie uczestniczy	13	66	21	112
Poglądy polityczne				
Lewica	14	78	8	203
Centrum	23	63	14	358
Prawica	36	50	14	242
Trudno powiedzieć	14	46	40	356

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Lech Wałęsa wykonuje swoje obowiązki:

(%)

	dobrze	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	57	16	1163
Płeć				
Mężczyźni	29	58	13	554
Kobiety	25	57	18	609
Wiek				
do 24 lat	26	61	13	161
25-34	23	63	14	191
35-44	23	60	16	245
45-54	29	60	12	202
55-64	30	53	17	169
65 lat i więcej	31	45	23	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	56	18	442
Miasto do 20 tys.	21	71	8	138
od 21 do 100 tys.	30	53	17	240
101-500 tys.	26	59	15	189
501 tys. i więcej mieszk.	31	53	16	153
Region				
Północny	25	56	19	120
Zachodni	26	59	14	122
Środkowo-zachodni	20	63	17	174
Środkowy	27	57	16	202
Wschodni	29	57	15	159
Południowo-wschodni	20	66	14	184
Południowo-zachodni	38	43	18	202
Wykształcenie				
Podstawowe	27	53	20	454
Zasadnicze zawodowe	25	59	16	288
Średnie	28	60	12	345
Wyższe	26	63	11	75
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	30	53	17	60
Prac. umysł. niż. szczebla	21	70	9	100
Pracownicy fiz. - umysł.	31	58	11	66
Robotnicy wykwalifikowani	26	56	18	126
Robotnicy niewykwalifik.	30	58	12	68
Rolnicy	28	51	21	79
Prywatni przedsiębiorcy	34	56	10	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	30	51	19	385
Uczniowie i studenci	20	64	17	60
Bezrobotni	21	66	12	95
Gospodynie domowe i inni	17	68	15	72
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys. zł	23	61	16	331
1250 tys. - 1999 tys.	22	59	19	234
2000 tys. - 2749 tys.	29	53	18	329
2750 tys. - 3249 tys.	34	54	12	116
3250 tys. i powyżej	34	59	7	116
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	24	60	17	480
Średnie	27	56	17	501
Dobre	35	53	12	178
Zainteresowanie polityką				
Duże	31	65	5	120
Średnie	28	59	13	447
Małe lub żadne	25	55	20	596
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	48	30	22	90
Raz w tygodniu	28	55	18	646
Kilka razy w roku	22	64	13	312
W ogóle nie uczestniczy	16	74	10	114
Poglądy polityczne				
Lewica	9	86	6	206
Centrum	30	57	14	358
Prawica	51	38	11	242
Trudno powiedzieć	18	54	28	356

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, Lech Wałęsa: 1 - rzeczywiście ma zbyt małe uprawnienia do działania; 2 - mówiąc tak, usprawiedliwia niespełnienie swoich obietnic

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	67	13	1163
Płeć				
Mężczyźni	23	67	10	554
Kobiety	16	67	16	609
Wiek				
do 24 lat	20	66	14	161
25-34	17	77	6	191
35-44	18	73	9	245
45-54	19	72	9	202
55-64	19	65	16	169
65 lat i więcej	24	50	26	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	18	66	16	442
Miasto do 20 tys.	14	73	13	138
od 21 do 100 tys.	25	64	11	240
101-500 tys.	20	71	10	189
501 tys. i więcej mieszk.	18	69	13	153
Region				
Północny	19	73	8	120
Zachodni	19	72	9	122
Środkowo-zachodni	11	72	16	174
Środkowy	19	67	14	202
Wschodni	18	65	17	159
Południowo-wschodni	16	73	11	184
Południowo-zachodni	30	54	16	202
Wykształcenie				
Podstawowe	20	59	21	454
Zasadnicze zawodowe	20	71	8	288
Średnie	18	73	9	345
Wyższe	18	77	4	75
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	26	72	1	60
Prac.umysł.niż.szczebła	9	84	7	100
Pracownicy fiz.- umysł.	14	74	12	66
Robotnicy wykwalifikowani	20	70	9	126
Robotnicy niewykwalifik.	26	60	15	68
Rolnicy	17	70	13	79
Prywatni przedsiębiorcy	30	69	1	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	20	60	19	385
Uczniowie i studenci	25	63	12	60
Bezrobotni	11	74	15	95
Gospodynie domowe i inni	21	66	14	72
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	17	72	11	331
1250 tys. - 1999 tys.	15	70	15	234
2000 tys. - 2749 tys.	20	64	16	329
2750 tys. - 3249 tys.	25	63	12	116
3250 tys. i powyżej	27	65	8	116
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	70	15	480
Średnie	21	67	12	501
Dobre	25	62	13	178
Zainteresowanie polityką				
Duże	27	69	4	120
Średnie	20	71	9	447
Małe lub żadne	17	64	19	596
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	51	20	90
Raz w tygodniu	21	65	14	646
Kilka razy w roku	15	74	11	312
W ogóle nie uczestniczy	12	76	12	114
Poglądy polityczne				
Lewica	6	90	4	206
Centrum	19	73	8	358
Prawica	39	55	6	242
Trudno powiedzieć	14	57	29	356

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, gdyby Lech Wałęsa miał jako prezydent większe uprawnienia, to ludziom takim jak Pan(i) żyłoby się:

(%)

	lepiej	tak samo	gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	40	25	19	1163
Płeć					
Mężczyźni	19	40	25	15	554
Kobiety	14	39	24	22	609
Wiek					
do 24 lat	19	43	24	15	161
25-34	11	51	25	13	191
35-44	14	43	28	15	245
45-54	17	36	28	19	202
55-64	22	36	24	19	169
65 lat i więcej	17	31	19	33	193
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	41	22	22	442
Miasto do 20 tys.	12	37	35	16	138
od 21 do 100 tys.	19	40	23	17	240
101-500 tys.	18	37	30	15	189
501 tys. i więcej mieszk.	17	43	19	21	153
Region					
Północny	16	50	22	11	120
Zachodni	16	36	37	10	122
Środkowozachodni	10	33	35	23	174
Środkowy	15	38	22	25	202
Wschodni	21	36	24	19	159
Południowo-wschodni	15	56	15	15	184
Południowo-zachodni	22	33	22	23	202
Wykształcenie					
Podstawowe	16	37	22	25	454
Zasadnicze zawodowe	16	42	23	19	288
Średnie	17	41	27	15	345
Wyższe	16	42	37	5	75
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	19	47	23	12	60
Prac.umysł.niż.szczebla	12	42	32	13	100
Pracownicy fiz.- umysł.	16	49	22	14	66
Robotnicy wykwalifikowani	14	51	19	15	126
Robotnicy niewykwalifik.	20	45	20	14	68
Rolnicy	16	35	23	26	79
Prywatni przedsiębiorcy	29	22	38	12	51
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	18	34	23	25	385
Uczniowie i studenci	15	39	31	15	60
Bezrobotni	11	49	25	15	95
Gospodynie domowe i inni	11	37	29	22	72
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 1250 tys.zł	13	46	24	17	331
1250 tys. - 1999 tys.	17	38	26	19	234
2000 tys. - 2749 tys.	16	37	23	24	329
2750 tys. - 3249 tys.	25	38	24	14	116
3250 tys. i powyżej	17	40	32	11	116
Ocena własnych war. mater.					
Złe	14	40	27	19	480
Średnie	17	39	25	19	501
Dobre	22	41	20	17	178
Zainteresowanie polityką					
Duże	26	29	39	7	120
Średnie	17	44	25	14	447
Małe lub żadne	14	39	22	25	596
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	29	34	13	23	90
Raz w tygodniu	18	41	22	19	646
Kilka razy w roku	12	40	30	18	312
W ogóle nie uczestniczy	10	35	38	18	114
Poglądy polityczne					
Lewica	4	42	45	9	206
Centrum	15	46	27	11	358
Prawica	35	34	18	12	242
Trudno powiedzieć	12	36	15	37	356

Tabela 5. Jak Pan(i) sądzi, gdyby Lech Wałęsa miał jako prezydent większe uprawnienia, to sprawy w Polsce toczyłyby się:

(%)

	lepiej	tak samo	gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	36	27	21	1162
Płeć					
Mężczyźni	19	36	28	17	554
Kobiety	13	35	27	25	608
Wiek					
do 24 lat	16	35	29	19	161
25-34	12	41	33	14	191
35-44	13	39	32	16	245
45-54	17	37	26	20	202
55-64	20	35	23	22	169
65 lat i więcej	18	26	19	37	193
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	36	24	24	441
Miasto do 20 tys.	12	37	37	15	138
od 21 do 100 tys.	18	33	26	22	240
101-500 tys.	17	37	30	17	189
501 tys. i więcej mieszk.	16	35	25	23	153
Region					
Północny	16	41	26	17	120
Zachodni	18	34	38	10	122
Środkowo-zachodni	11	25	38	26	174
Środkowy	15	37	25	23	202
Wschodni	21	33	26	21	159
Południowo-wschodni	13	47	20	21	183
Południowo-zachodni	18	34	22	26	202
Wykształcenie					
Podstawowe	16	32	23	29	454
Zasadnicze zawodowe	16	40	25	19	288
Średnie	16	37	31	17	345
Wyższe	18	35	43	4	74
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	22	38	29	11	59
Prac.umysł.niż.szczebla	10	40	38	13	100
Pracownicy fiz.- umysł.	17	42	22	19	66
Robotnicy wykwalifikowani	16	44	25	15	126
Robotnicy niewykwalifik.	18	33	26	23	68
Rolnicy	18	32	25	25	79
Prywatni przedsiębiorcy	32	20	37	11	51
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	18	32	22	28	385
Uczniowie i studenci	9	35	40	15	60
Bezrobotni	7	44	29	21	95
Gospodynie domowe i inni	11	33	33	24	72
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 1250 tys.zł	12	42	27	19	331
1250 tys. - 1999 tys.	15	33	28	23	234
2000 tys. - 2749 tys.	17	33	24	27	329
2750 tys. - 3249 tys.	21	38	25	17	115
3250 tys. i powyżej	20	31	40	10	116
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	36	29	22	480
Średnie	16	36	26	22	501
Dobre	23	34	26	17	177
Zainteresowanie polityką					
Duże	24	32	38	6	120
Średnie	18	39	28	14	446
Małe lub żadne	13	34	24	29	596
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	31	16	26	90
Raz w tygodniu	18	37	23	22	645
Kilka razy w roku	12	37	33	18	312
W ogóle nie uczestniczy	5	31	44	20	114
Poglądy polityczne					
Lewica	4	35	50	11	206
Centrum	16	40	30	15	358
Prawica	35	35	17	13	242
Trudno powiedzieć	10	33	18	39	356

Tabela 6. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że prezydent odmówił podpisania ustawy podatkowej na rok 1995?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	20	47	1163
Płeć				
Mężczyźni	36	21	42	554
Kobiety	30	18	52	609
Wiek				
do 24 lat	32	18	50	161
25-34	36	23	41	191
35-44	36	18	47	245
45-54	33	20	47	202
55-64	33	23	43	169
65 lat i więcej	27	18	55	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	28	19	53	442
Miasto do 20 tys.	35	21	44	138
od 21 do 100 tys.	34	22	43	240
101-500 tys.	41	18	41	189
501 tys. i więcej mieszk.	32	18	50	153
Region				
Północny	32	15	53	120
Zachodni	24	38	37	122
Środkowo-zachodni	29	22	49	174
Środkowy	31	16	54	202
Wschodni	37	21	41	159
Południowo-wschodni	30	16	54	184
Południowo-zachodni	43	16	41	202
Wykształcenie				
Podstawowe	29	16	55	454
Zasadnicze zawodowe	34	17	49	288
Średnie	35	25	40	345
Wyższe	40	32	28	75
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	28	31	60
Prac.umysł.niż.szczebła	29	19	52	100
Pracownicy fiz.- umysł.	42	26	32	66
Robotnicy wykwalifikowani	38	16	45	126
Robotnicy niewykwalifik.	35	25	40	68
Rolnicy	23	16	61	79
Prywatni przedsiębiorcy	53	30	17	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	31	21	49	385
Uczniowie i studenci	32	18	50	60
Bezrobotni	28	11	61	95
Gospodynie domowe i inni	27	14	59	72
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	28	18	54	331
1250 tys. - 1999 tys.	35	15	50	234
2000 tys. - 2749 tys.	34	22	44	329
2750 tys. - 3249 tys.	30	21	49	116
3250 tys. i powyżej	37	27	35	116
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	20	50	480
Średnie	36	20	45	501
Dobre	32	22	47	178
Zainteresowanie polityką				
Duże	39	32	29	120
Średnie	37	24	39	447
Małe lub żadne	29	14	57	596
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	17	44	90
Raz w tygodniu	32	20	48	646
Kilka razy w roku	35	21	44	312
W ogóle nie uczestniczy	25	20	55	114
Poglądy polityczne				
Lewica	21	37	42	206
Centrum	40	17	42	358
Prawica	50	21	29	242
Trudno powiedzieć	20	11	68	356

Tabela 7. Czy, Pana(i) zdaniem, jeśli prezydent odmawia podpisania uchwalonej przez Sejm ustawy, to jest to spowodowane tym, że: 1 - chce bronić interesów zwykłych ludzi; 2 - chce utrudnić pracę rządu; 3 - chce podkreślić swoje znaczenie, umocnić swoją władzę; 4 - jest przekonany, że ta ustawa jest niesłuszna (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	11	43	15	18	1160
Płeć						
Mężczyźni	14	13	40	18	15	553
Kobiety	11	9	46	13	21	607
Wiek						
do 24 lat	14	9	45	17	15	161
25-34	10	11	50	17	11	191
35-44	11	11	47	13	18	245
45-54	13	15	41	18	12	202
55-64	14	12	38	18	18	169
65 lat i więcej	14	7	35	9	36	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	8	44	12	24	442
Miasto do 20 tys.	7	17	44	17	16	137
od 21 do 100 tys.	20	10	37	17	16	240
101-500 tys.	10	12	48	18	13	189
501 tys. i więcej mieszk.	11	13	44	18	14	151
Region						
Północny	8	8	49	21	13	120
Zachodni	10	14	60	8	9	122
Środkowozachodni	15	13	42	9	21	174
Środkowy	8	8	39	16	30	200
Wschodni	14	15	32	17	22	159
Południowo-wschodni	10	10	53	13	13	184
Południowo-zachodni	21	8	34	21	16	201
Wykształcenie						
Podstawowe	12	7	37	13	30	454
Zasadnicze zawodowe	14	8	48	14	16	288
Średnie	12	15	46	19	8	343
Wyższe	15	22	45	16	2	74
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	26	11	50	12	2	59
Prac. umysł. niż. szczebla	12	22	50	8	8	100
Pracownicy fiz.-umysł.	15	9	49	16	11	66
Robotnicy wykwalifikowani	14	11	48	18	10	126
Robotnicy niewykwalifik.	9	10	38	22	20	68
Rolnicy	13	6	41	9	30	79
Prywatni przedsiębiorcy	7	24	29	32	7	51
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	13	8	39	14	26	383
Uczniowie i studenci	2	8	47	28	15	60
Bezrobotni	15	12	39	11	24	95
Gospodynie domowe i inni	10	7	55	10	19	72
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 1250 tys. zł	7	9	51	12	22	331
1250 tys. - 1999 tys.	14	8	47	11	20	231
2000 tys. - 2749 tys.	16	9	37	18	20	329
2750 tys. - 3249 tys.	11	19	34	20	16	116
3250 tys. i powyżej	17	20	38	21	5	116
Ocena własnych war. mater.						
Złe	9	8	47	13	23	478
Średnie	15	13	41	15	16	500
Dobre	17	9	38	22	13	178
Zainteresowanie polityką						
Duże	10	24	40	24	2	120
Średnie	15	9	48	17	11	447
Małe lub żadne	12	9	40	12	27	593
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	21	1	39	20	20	90
Raz w tygodniu	15	8	43	16	18	646
Kilka razy w roku	9	15	42	16	18	312
W ogóle nie uczestniczy	2	21	51	7	18	112
Poglądy polityczne						
Lewica	8	19	56	5	12	203
Centrum	13	9	47	20	11	358
Prawica	23	11	38	23	6	242
Trudno powiedzieć	9	7	35	12	38	356